

II ВИЗИЈА, ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ РЕГИОНАЛНОГ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

1. ВИЗИЈА И ПРИНЦИПИ

На основу:

- постојећих и потенцијалних капацитета за просторни развој, односно одрживи економски, социјални и физичко-еколошки развој у постојећем и унапређеном институционалном систему АП Војводине;
 - подстицања специфичности и потенцијала АП Војводине у свим областима, ради активирања њеног просторног идентитета у функцији развоја региона;
 - настојања да се грађанима АП Војводине обезбеди здраво окружење, квалитетни и безбедни услови живота и рада;
 - тежње ка обезбеђењу атрактивних и ефективних услова за инвестирање на одржив начин;
- овим Планом се утврђују **визија, принципи и циљеви просторног развоја АП Војводине** и њених субрегионалних целина, у законом утврђеним границама.

Визијом дугорочног развоја земље дефинисаном ППРС, као и у односу на утврђене предности и могућности развоја, али узимајући у обзир и обим и тежину проблема са којима се урбана и рурална насеља у Војводини суочавају, утврђује се визија просторног развоја у АП Војводини.

ВИЗИЈА просторног развоја АП Војводине је да буде јасно артикулисана као један од региона Републике Србије и у оквиру мреже европских региона, динамичног економског развоја и конкурентна, уређеног и заштићеног природног и културног наслеђа, квалитетније животне средине, истакнутих вредности мултикултурне заједнице и социјално кохерентна

Тежња ка реализацији визије подразумева активирање регионалних специфичности АП Војводине, мобилисање територијалног капитала, одрживо коришћење природних и створених ресурса, дугорочну обнову и развој људских ресурса, саобраћајну приступачност и повезаност са коридорима X и VII, као и инфраструктурну опремљеност, енергетску ефикасност, атрактивност за инвестирање, развој привреде и институција, заштиту природног и културног наслеђа, као фактора развоја и заштиту животне средине.

Простор АП Војводине треба да буде институционално дефинисан и у развојном смислу компатибилан са стандардима ЕУ, визијом, принципима, концептом и стандардима развоја Републике Србије, са територијално усклађеним демографским, урбаним и руралним развојем, животном средином која се штити и унапређује и препознатљивом културном и природном баштином, регион у којем се развија партнерство јавног, приватног и цивилног сектора и који пружа једнаке могућности за све грађане.

Решења и смернице за реализацију овако конципираног простора АП Војводине морају се развијати на више нивоа како би били употребљиви за регионалне, локалне или секторске планове, акције и програме. Такође, потребна су решења која се односе на свеукупан урбани простор Војводине, као и она која ће бити примерена групацији градова и насеља. Неопходно је утврдити решења од значаја за локални ниво, као и основе, мере и смернице за даљу и детаљнију разраду стратешких решења на нивоу политика, планирања (различитих нивоа) и осталих регулаторних механизма. Специфична развојна питања оних градова и насеља који захваљујући тежини или специфичности проблема са којима се суочавају морају бити третиран независно, ваља издвојити и решавати кроз посебне стратегије, планове и програме.

Као **основни принципи** просторног развоја АП Војводине утврђују се:

- 1) Одрживост развоја свих активности у простору;
- 2) Територијална кохезија;
- 3) Унапређење регионалног идентитета уз функционалну специјализацију;
- 4) Формирање и јачање мреже градова и насеља уз полицентрични регионални развој;
- 5) Регионална конкурентност и приступачност;
- 6) Интегрисаност у окружење;
- 7) Трансгранично и интеррегионално функционално повезивање;
- 8) Заштићена и уређена природна и културна баштина;
- 9) Поштовање заштите јавног интереса и јавних добара;
- 10) Транспарентност код одлучивања о просторном развоју.

Увећање **територијалне кохезије** је, као принцип, за територију АП Војводине од посебног значаја, с обзиром на чињеницу да овај регион у развијености карактеришу изражене територијалне диспропорције. Ова карактеристика се огледа у чињеници која указује на демографско пражњење пограничних општина, неравномеран размештај индустрије, повећање незапослености, недовољно развијени институционални оквири и механизми за уравнотежени регионални развој.

Аутономна Покрајина Војводина је подручје у ком су развојне диспропорције посебно изражене у односима урбаних центара и периферних насеља, због чега се у Плану овој чињеници мора посветити посебна пажња. Неопходно је дефинисати мере за оптимално коришћење просторног диверзитета и активирање руралних подручја и њихову економску и социјалну интеграцију у окружење односно, развој руралних подручја уз побољшање услова за њихову приступачност, стварање бољих могућности за развој малих и средњих предузећа, као и побољшање маркетинга регионалних иницијатива и јачање атрактивности живота у руралним областима.

Децентрализација и полицентрични развој, као плански принцип институционалне организације и уређења простора у регионалним и локалним оквирима, треба да подстиче развој локалних потенцијала, осигура егзистенцију становништва, спречи емиграције становништва, ублажи претерану концентрацију индустрије, те на тај начин омогући рационалније коришћење постојећих ресурса и уравнотежени развој региона. Мерама санације и ревитализације угрожених подручја такође ће бити смањене развојне диспропорције региона.

Регионална конкурентност и приступачност су од посебног значаја за подизање укупне економске моћи и територијалне кохезије. Конкурентност региона огледа се у стварању бољих услова за бржи економски развој, повећање запослености, стварање позитивне конкуренције између градова у оквиру региона, унапређењу знања и примени нових технологија, активирању ресурса и регионалних потенцијала, већој сарадњи приватних и јавних актера у доношењу регионално оријентисаних инвестиционих одлука, развоју обновљивих извора енергија, промоцији енергетске ефикасности и унапређивању телекомуникационих интеракција. Подстицај развоја урбаних центара активирањем територијалних потенцијала и јачањем територијалног капитала, сходно предностима које регион има, омогућиће већу конкурентност како привредну, социјалну тако и просторну.

Обезбеђивање услова за бољу приступачност подразумева међусобно повезивање урбаних центара и њихово повезивање са ширим окружењем као једну од најзначајнијих мера за уравнотежен просторни развој региона. Дефинисање и остваривање циљева просторног развоја добро конципиране и функционално уравнотежене инфраструктурне мреже осигураће полицентрични и уравнотежени развој у простору, омогућити ефикасну повезаност, висок комунални стандард и минималну девастацију простора што ће великој мери допринети побољшању приступачности како региона у целини, тако и мањих територијалних целина унутар региона.

Интеграција АП Војводине у окружење, односно територијална кооперација, представља један од главних фактора развоја региона. Принцип интегрисаности је неопходно применити посебно у дефинисању смерница у области природних потенцијала као што су: пољопривредно земљиште као интегрални природни ресурс, комплексна заштита вода, рационална потрошња воде и подизање свести о незаменљивости воде, заштита очување и унапређење шума и повећања површина под шумама, коришћење обновљивих извора енергије итд.

У области заштите и уређења природних добара и културне баштине Регионални просторни план треба да дефинише смернице за очување, унапређење, заштиту и **одрживо коришћење** природе, природних вредности и њихово укључивање у политике просторног развоја. Циљеви којима треба тежити су поред осталих: очување и унапређење карактера и диверзитета предела, побољшање биолошке разноврсности, заштита екосистемских, економских и социокултурних вредности, ревитализација угрожених подручја за очување, унапређење, заштиту и одрживо коришћење културних и историјских вредности на територији АП Војводине и њихово коришћење у смислу фактора развоја. Задатак је сваке средине очување властитог идентитета и неговање традиције и баштине. У том погледу треба високо рангирати циљеве у очувању културно-историјске баштине АП Војводине. Просторна валоризација добара и утврђивање циљева заштите, уређења и коришћења богатог културног наслеђа и природних добара са којима овај регион располаже је основ за јачање **регионалног идентитета** у функцији одрживог привредног, пре свега туристичког развоја. План треба да обезбеди предуслове за афирмацију регионалног идентитета и диверзитета као основа за развој привреде и високо квалитетног одрживог туризма на територији АП Војводине, као главних фактора за стицање зараде, отварање нових радних места и заштиту локалних екосистема, уз правилно коришћење постојећих природних система и неафирмисаних туристичких потенцијала, јачање биодиверзитета и културног идентитета.

Сврха израде Регионалног просторног плана АП Војводине обухвата:

- утврђивање дугорочне концепције развоја, организације, уређења, заштите и коришћења територије АП Војводине;
- дефинисање планских начела и критеријума за рационално коришћење и очување пољопривредног земљишта, водних и осталих природних ресурса;
- обезбеђивање просторних услова за развој, изградњу и реконструкцију регионалних инфраструктурних система;
- развој мреже насеља, локалних инфраструктурних система и објеката јавних служби;
- активирање територијалног капитала и потенцијала неразвијених подручја за развој;
- просторни развој и размештај индустрије, пољопривреде, грађевинарства, шумарства, енергетике, туризма и других делатности на планском подручју;
- подстицање регионалних специфичности и јачање регионалног идентитета;
- утврђивање мера и просторних услова за саобраћајну, економску, социјалну и еколошку одрживу интеграцију планског подручја и ширег окружења;
- утврђивање мера за заштиту и унапређење животне средине, природних и непокретних културних добара;
- јачање економске и социјалне кохезије; већи ниво конкурентности и ефикасности.

2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Регионални просторни план АП Војводине ће у складу са смерницама Просторног плана Републике Србије, сходно улози коју овај регион има, његовим специфичностима и ресурсима са којима располаже, ближе дефинисати циљеве и концепцију дугорочног развоја региона АП Војводине.

У директној спрези са визијом налазе се **општи циљеви** просторног развоја које АП Војводина треба да достигне, ослоњена на кључне елементе у развоју:

1. Смањење субрегионалних разлика у економском и социјалном погледу

Упадљиве разлике у степену развијености између развијених и неразвијених делова АП Војводине ће се смањивати уз помоћ (а) одговарајућих политика и инструмената Покрајине и Републике Србије (б) јачањем надлежности и одговорности локалне самоуправе, и (ц) могућих програма Европске Уније за развој неразвијених општина и региона. Регионалне развојне агенције, стратегије и стратешки планови као и планови на субрегионалном и локалном нивоу ће бити извор пројеката који треба да омогуће бржи развој неразвијених делова, али и даљи и квалитетнији развој развијених делова АПВ. Социјалне разлике и могућност већег степена социјалне инклузије ће бити предмет сталне пажње како институција на свим нивоима управе, тако и цивилног сектора.

2. Рационално активирање територијалног капитала на читавој територији АП Војводине преко децентрализације и полицентризма

Територијални капитал и потенцијал појединих делова односно општина и градова АП Војводине ће се активирати у већој мери развојем суштинске децентрализације односно јачањем улоге, надлежности, права и одговорности локалне самоуправе, али и зависно од креативности и иницијативности управе на локалном нивоу. Умрежавање општина и градова око заједничких пројеката ће у томе имати нарочит значај упућујући на улогу области (економских односно функционалних региона) у економском и социјалном развоју. Посебан значај ће имати градови АП Војводине са својим кадровским, економским и институционалним капацитетима који, као "мотори" развоја, треба да добију већу подршку и одговорност за развој.

3. Јачање позиције села уз већу улогу у оквиру функционалних подручја градова

Села АП Војводине која окружују градове ће бити предмет посебне пажње. Њихова судбина и могућност веће улоге у развоју ће у великој мери зависити од одређених државних и регионалних политика, нарочито оних које усмеравају пољопривреду, туризам и индустрију. Села АП Војводине се у највећем броју случајева налазе у оквирима функционалних подручја градова те спадају у надлежност области које ће решавати однос између села и града. Враћањем својине локалној самоуправи и преиспитивањем њиховог карактера, величине и броја, село са својим атаром може да постане значајнији фактор развоја АП Војводине. Европски фондови могу у овоме да одиграју значајну улогу.

4. Уређење и одрживо коришћење природе, предела, културног наслеђа и животне средине, уз заштиту од непогода и технолошких удеса

Развијена и уређена територија АП Војводине подразумева уређење и заштиту природе и природног наслеђа у складу са европским нормама и стандардима који ће бити примењени на целој територији ангажовањем

покрајинских и локалних капацитета. Културно наслеђе и предео ће чинити основ покрајинског, али и субрегионалног или локалног идентитета ради чега ће бити заштићено и уређено на савремен начин и коришћено као ресурс на одржив начин. Хазарди и могући удеси (поплаве, шумски пожари и сл.) ће бити стављени под одговарајућу контролу док ће животна средина бити предмет интензивне пажње како локалне самоуправе и покрајинских институција, тако и свих правних актера, грађана и цивилног сектора.

5. Интересно и функционално умрежавање региона Војводина са другим регионима у Европи

АП Војводина као један од региона Републике Србије и Европе ће посебну пажњу посветити јачању прекограничних веза својих општина и градова, у оквиру европских пројеката, али и повезивању са другим регионима у Европи који имају различита искуства и резултате у развоју. Позиционирање ће бити важан принцип преко кога АП Војводина треба да оцењује своју позицију у односу на друге. Интеррегионални пројекти ће бити значајан инструмент за интересно повезивање АП Војводине са другим регионима у Европи док значајно место може да има и стратешка кооперација са другим регионима у Србији. Трансдржавни пројекти око коридора VII (река Дунав) ће такође имати важну улогу у усмеравању развоја АП Војводине.

Општи циљеви развоја градова и урбаних насеља, односиће се на регион АП Војводине, тј. на све градове и урбана насеља. Циљеви и смернице дате овим Планом подразумевају обавезу за све ниже нивое, у фази разматрања и спровођења, тј. представљаће полазно-темељне одреднице за просторна решења на локалном нивоу. Формулације на локалном нивоу се могу разликовати у смислу њихове операционализације у зависности од околности, тј. проблема са којима се локални ниво суочава, обиму и врсти ресурса са којима располаже.

Основни предуслов за реализацију наведених циљева се односи на усмеравање **демографских кретања** у АП Војводини, односно на успоравање негативних тенденција и спречавање даљег погоршања виталних карактеристика популације, као и на стварање услова за повећање степена запослености.

Посебни циљеви уређења, развоја и заштите подручја АП Војводине, који ће бити разрађени кроз циљеве развоја по појединим областима, су:

- стварање планског основа за организовани просторни развој, заштиту и уређење подручја АП Војводине;
- стварање предуслова за функционално повезивање са регионима у окружењу, уз подршку општинама за прекограничну и интеррегионалну сарадњу,
- подршка полицентричном развоју, јачањем улоге средњих и мањих градова уз спровођење политике децентрализације,
- рационално коришћење простора ради повећања функционалне и развојне ефикасности (заустављање нерационалног ширења грађевинских подручја);
- задржавање становништва у депопулационим подручјима, унапређењем квалитета живљења и обезбеђивањем услова за запошљавање;
- јачање руралних подручја уз функционално повезивање са урбаним центрима,
- повећање саобраћајне приступачности и опремљености простора техничком инфраструктуром,
- очување, унапређење и заштита природе, посебних природних вредности, културних добара и предела, важних за регионални идентитет;
- планирање и одрживо коришћење природних ресурса и коришћење обновљивих извора енергије;
- интеграција заштите животне средине у све појединачне и секторске политике и стратегије развоја.

Овим Планом ће се утврдити одрживи развој за Војводину у целини. Градови и урбана насеља ће појединачно или комплементарно, утврдити оквир одрживог развоја усаглашен са ресурсима и могућностима са којима располажу као и проблемима са којима се суочавају и процењеним развојним могућностима. Неопходно је да градови и урбана насеља утврде стандарде одрживости примерене свом локалном нивоу, а прилагођене постојећим стандардима утврђеним у националним и међународним документима, као и да препознају и примене тзв. "добре примере" из других средина. Уместо подстицања "споља" и пасивног чекања на иницијативу државе (покрајине) сами градови и урбана насеља морају да се поставе у позицију у којој активно учествују и управљају својим развојем. Мобилност капитала, инвестиција и појединца пружа могућност развијања партнерских односа између јавног и приватног сектора у циљу реализације заједничких акција и пројеката.

Одрживост се огледа и у томе како су институције организоване, шта чини садржај њиховог рада, које су њихове одговорности и како се остварује хоризонтална и вертикална координација.

3. ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА ПО ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА

3.1. ПРИРОДНИ СИСТЕМИ И РЕСУРСИ

3.1.1. Пољопривредно земљиште

Циљеви одрживог коришћења пољопривредног земљишта су следећи:

- спречавање даљег губитка најквалитетнијег пољопривредног земљишта и очување његовог квалитета током коришћења;
- рекултивација деградираниог земљишта најмање до употребљивог земљишта;
- повећање продукционе способности (бонитет);
- спречавање даље алкализације пољопривредног земљишта коришћењем физиолошки киселих азотних ђубрива;
- подићи шумске засаде на свим земљиштима чије коришћење за биљну производњу не даје одговарајуће резултате, или је његово коришћење у ту намену скопчано са повећаним улагањима.

3.1.2. Шуме и шумско земљиште

Циљеви одрживог управљања и коришћења шума и шумског земљишта су:

- повећање површина под шумама и заштитним појасевима дрвећа (пољозаштитни и ветрозаштитни појасеви и други облици подизања зеленила);
- унапређење стања шума;
- развијање потребне семенске и расадничке производње;
- задовољење заступљених и одговарајућих функционално - наменских захтева везаних за заштитно-регулаторне, привредне, социокултурне и др. функције уз успостављање стабилних стања састојина;
- планска производња и координирано, односно интегрисано деловање.

3.1.3. Минералне сировине

Циљеви развоја су:

- интензивирање детаљних истраживања минералних сировина на простору АП Војводине;
- оптимално управљање лежиштима минералних сировина;
- управљање еколошким конфликтима у поступку експлоатације минералних сировина.

3.1.4. Водни ресурс

Циљеви развоја у области коришћења вода су:

- успостављање интегралног и интерсекторског планирања коришћења и заштите водних ресурса на целој територији АП Војводине;
- иновирање и усвајање Водопривредне основе Србије (ВОС) и Водопривредне основе Војводине (ВОВ);
- рационално коришћење водних ресурса и обједињавање корисника у регионалне водопривредне системе;
- искоришћење енергетског потенцијала река и изграђених хидросистема;
- успостављање економске цене воде;
- смањење и контрола тачкастих и дифузних извора загађења;
- рецикулација коришћених вода;
- унапређење система заштите од спољних вода (поплава).

3.2. СТАНОВНИШТВО, НАСЕЉА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

3.2.1. Демографски развој

Циљеви демографског развоја су:

- стационарно становништво;
- прилагођавање очекиваним демографским променама.

3.2.2. Мрежа насеља и функционална урбана подручја

Циљеви развоја мреже насеља и функционалних урбаних подручја су:

- умрежавање функционалних урбаних подручја у циљу уједначенијег регионалног развоја АП Војводине;
- умрежавање и боље повезивање центара функционалних урбаних подручја;
- умрежавање и боље повезивање функционалних урбаних подручја на територији АП Војводине са суседним функционалним подручјима (како на простору Републике Србије тако и са суседним државама);
- институционално јачање регионалне управе;
- дефинисање политика за развој функционалних урбаних подручја, поготово тренутно неразвијених;
- дефинисање политика које би омогућиле самостални развој и напредак оних подручја које није могуће интегрисати у ФУП;
- дефинисање мера за приступ функционалним урбаним подручјима оних подручја који тренутно нису у склопу ФУП-а.

3.2.3. Развој градова и осталих урбаних насеља

Циљеви развоја градови и урбаних насеља су:

- коришћење компаративне локационе предности за развој, планирање и лоцирање специфичних локационо подстичућих урбаних садржаја; посебну пажњу ће посветити водним ресурсима;
- базирање сопственог развоја на бази компаративних предности и процењене конкурентности, јачање идентитета града на основу културне, природне и привредне матрице;
- забрана изградње на јавним, зеленим, отвореним и заштитним површинама и строго и рационално контролисање изградње на пољопривредном земљишту;
- планирање просторног развоја на нивоу ФУП-а, и развијање обрасца интегрисаног простора и повезивања са селима у оквиру ФУП-а;
- рад на усаглашавању просторно-функционалне матрице насеља са капацитетима средине, разрешавању конфликтних интереса и развојних проблема у простору, и подизању квалитета физичког простора;
- развијање радних зона на бази „зелених“ приступа, „зелених“ технологија- технолошких решења одговорних према окружењу, у

садејству са економским критеријумима и проценом ефеката на просторни развој;

- третирање природног и културног наслеђа као развојног ресурса града или урбаног насеља и залагање за његово одрживо планирање и коришћење.

3.2.4. Рурални развој

Циљеви развоја у области руралног развоја су:

- побољшање конкурентности сектора пољопривреде, шумарства, прехрамбеног и прерађивачког сектора и сектора услуга;
- побољшање квалитета живота и промовисање диверзификације делатности у руралним подручјима;
- припрема и промовисање локалних иницијатива за побољшање конкурентности и подизање квалитета живота у руралним областима;
- очување и побољшање природне средине и обезбеђење одрживог коришћења природних ресурса;
- стварање инфраструктурних услова за обезбеђење потребног броја становника одговарајуће структуре (старосне и образовне);
- стимулативним мерама пореске политике подстицати отварање производних погона у руралним крајевима са циљем упошљавања женске радне снаге;
- одржавање физичког и менталног здравља становништва у руралним подручјима;
- образовање и подизање капацитета кључних учесника на афирмацији тимског, заједничког и партнерског рада;
- обезбедити лакши приступ услугама и развити сектор услуга. То захтева већу концентрацију на суседне регионе и подручја (нпр. у програмима рекреације, туризма и пратећим делатностима), обезбеђење лаког приступа едукацији, здравственим услугама итд. за локалну популацију и подизање атрактивности локалних подручја на бази специфичности које се могу развијати;
- обезбедити поштовање власничких права, као и унапређење предузетништва;
- вршити едукацију у циљу подизања капацитета кључних учесника за афирмацију тимског, задружног и партнерског рада;
- спровести децентрализацију социо-економског система уз примену савременог концепта руралне регионализације (по узору на развијене земље Европе);
- развити и/или унапредити одговарајуће секретаријате, агенције, фондове и финансијске институције за подстицање и унапређење руралног развоја.

3.2.5. Јавне службе

Здравствена заштита

Циљеви развоја у области здравствене заштите су:

- перманентна едукација становништва о здравим стилим живота;
- мотивисање стручног кадра за рад у мањим и неразвијеним срединама;
- обезбеђење финансијских средстава за подизање нивоа здравствене услуге на локалном нивоу;
- обезбеђење подједнаких услова здравствене заштите за укупно становништво побољшањем услуга у малим срединама, осавременавањем постојећих објеката или формирањем мобилних екипа;
- побољшање локалне путне мреже, како би се остварила подједнака доступност услугама за све грађане, без обзира на место становања;
- обезбеђење могућности примања здравствених услуга у најближем центру, без обзира на регионалну припадност (пример: Панчево – Београд).

Социјална заштита

Циљеви развоја у области социјалне заштите су:

- смањење стопе сиромаштва (отварање нових радних места, едукација угрожених категорија становништва....);
- децентрализација услуга и њихово спуштање на локални ниво;
- развој социјалне заштите на локалном нивоу – дефинисање модела интегралне социјалне заштите;
- унапређење социјалне заштите за све категорије корисника, а посебно у неразвијеним општинама;
- обезбеђење финансијских средстава за рад и развој установа социјалне заштите.

Култура

Циљеви развоја у области културе су:

- интензивније укључивање деце и младих, са једне стране, а са друге, старије популације у активности;
- прилагођавање модалитета организовања и рада служби и услуга културе демографским, социјалним, економским, културним и др. обележјима и потребама локалних заједница;
- јачање компатибилних услуга (јавног саобраћаја, локалне путне мреже и сл.) као услова за повезивање корисника и интензивније коришћење културних садржаја;
- децентрализација ради стварања једнаких услова у доступности за све грађане;
- формирање асоцијација установа културе (јавни сектор, организације цивилног друштва и приватни сектор);
- строга и доследна заштита објеката и садржаја културе од општег интереса;
- развој и неговање мултикултуралности, културног идентитета и територијалне препознатљивости.

Спорт

Циљеви развоја у области спорта су:

- интензивније укључивање укупне популације у активности физичке културе;
- децентрализација ради стварања једнаких услова у доступности за све грађане;
- јачање компатибилних услуга (јавног саобраћаја и сл.) и побољшање комуналне опремљености насеља, као услова за интензивније коришћење спортских садржаја.

3.2.6. Становање

Циљеви развоја у области становања су:

- развој система социјалног и доступног становања;
- посебним мерама социјалног и економског развоја ублажавати негативне демографске процесе, зауставити емиграцију младог стручног кадра и њихово ангажовање на "спашавању" и ревитализацији неразвијених подручја;
- усклађени и одржив социо-економски развој на принципима енергетске ефикасности и заштите животне средине;
- активирање територијалног капитала (стамбени фонд, привредни капацитети, природни потенцијали);
- равномернија доступност јавним службама;
- равномернија доступност и опремљеност саобраћајном и техничком инфраструктуром.

3.3. ПРИВРЕДНЕ ДЕЛАТНОСТИ И ТУРИЗАМ

3.3.1. Привреда

Циљеви развоја у области привреде су:

- динамичан привредни развој (најмање 5% просечан раст БДП до 2020.);
- реиндустријализација (учешће индустрије и инвестиција изнад 25% БДП);
- интеграција Србије/Војводине у европски простор и регион ЈИ Европе;
- повећање конкурентности привреде и извоза обезбеђењем повољних општих, инфраструктурних и просторних услова;
- смањење регионалних неравномерности и заустављање негативних демографских кретања обезбеђењем равномерније просторне дистрибуције усклађене са потенцијалом регионалних, урбаних и руралних подручја;
- рационалан, ефикасан и одржив просторни развој који подразумева ефикасну просторну организацију и развој просторних структура и локационих форми привредних активности који омогућавају смањење употребе материјалних инпута;
- побољшање регионалне доступности изградњом одговарајуће инфраструктуре и боље комуналне опремљености индустријских локалитета.

3.3.2. Шумарство и лов

Циљеви развоја у шумарству су:

- повећање површина под шумама;
- унапређење стања шума;
- развијање потребне семенске и расадничке производње;
- задовољење заступљених и одговарајућих функционално - наменских захтева везаних за заштитно-регулаторне, привредне, социокултурне и др. функције уз успостављање стабилних стања састојина;
- планска производња и координирано, односно интегрисано деловање.

Циљеви развоја у ловству су:

- доношење Програма развоја ловних подручја за територију АП Војводине;
- стални мониторинг популација дивљачи и њихових станишта;
- обезбеђивање средстава за заштиту, очување и унапређење популација дивљачи и њихових станишта и друге намене од значаја за развој ловства;
- обезбеђивање подршке корисницима ловишта;
- истраживачко-развојни рад у области ловства;
- промоција ловства;
- доношење планских докумената у ловству.

3.3.3. Пољопривреда

Циљеви развоја пољопривреде су:

- повећање пољопривредне производње са циљем постизања прехрамбених капацитета који ће задовољити сопствене потребе и омогућити стварање тржишних вишкова намењених извозу;
- интензивирање ратарске производње како повећањем приноса, тако и изменом сетвене структуре усмерене на сетву тржишно вреднијих култура (поврће, индустријско и крмно биље);
- повећање површина под сталним засадима (воћњаци, виногради);
- боље коришћење природних ресурса, пре свега применом наводњавања и коришћењем потенцијала геотермалних извора;

- афирмација Војводине као произвођача здравствено безбедне хране, што искључује сетву генетски модификованог семена и хормонски тов животиња;
- коришћење дела пољопривредних ресурса за мултифункционалну пољопривреду (агро-еко туризам, еко-производња и производња обновљивих извора енергије), у циљу повећања економске ефикасности и ефективности агрокомплекса;
- повећање интензивности и заступљености сточарске производње до нивоа еколошког оптимума заступљености стоке;
- виши ниво финализације пољопривредних производа у сопственим прерађивачким капацитетима;
- већи степен коришћења прерађивачких капацитета;
- технолшка модернизација прерађивачке индустрије и изградња нових капацитета;
- повећање извоза и смањење увоза пољопривредно-прехрамбених производа;
- стварање услова за интеграцију сељачких газдинстава кроз задругарство, што би повећало ефикасност и конкурентност агрокомплекса.

Циљеви развоја агроиндустрије и производње хране су:

- унапређење ефикасности и обима пољопривредне производње као предуслов стварања и искоришћења сировинске базе која ће омогућити конкурентну позицију сектора агроиндустрије и производње хране;
- оптимизација валоризације продуката примарне пољопривредне производње;
- осавремењавање и ревитализација индустријских капацитета прехрамбене индустрије;
- подршка планском покретању МСП у агробизнису и производњи хране;
- осмишљавање функционалних франшизних система базираних на домаћим потенцијалима.

3.3.4. Туризам

Циљеви развоја туризма су:

- усклађивање развоја туризма и заштите ради унапређења животне средине, са акцентом на заштиту природног и културног наслеђа и њихово адекватно коришћење;
- изградња и одржавање одговарајуће туристичке инфраструктуре;
- повезивање туристичког сектора са комплементарним делатностима (пољопривреда, здравство, услуге итд.);
- стварање кластера и подстицање сарадње међу општинама;
- подизање свести локалног становништва о значају развоја туризма;
- интеграција са осталим еврорегионима у привредном, економском, социјалном смислу;
- јединствен наступ на туристичком тржишту кроз стварање јединственог туристичког кластера;
- ефикаснија имплементација међународних стандарда у области инфраструктуре, кадра, заштите туристичких ресурса и потрошача;
- адекватнија структура кадра у туризму према међународним пословним нормама;
- туристичка понуда у складу са савременим трендовима на иностраном туристичком тржишту;
- стварање сопствених брендова;
- просторно структурирање Војводине уз издвајање туристичких центара.

3.4. ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ

3.4.1. Саобраћајна инфраструктура

Циљеви развоја друмско-путног саобраћаја су:

- завршетак изградње и модернизација путних праваца на европским коридорима и трасама међународних путева;
- ревитализација, модернизација и доградња постојеће путне мреже;
- изградња и подизање квалитета саобраћајне инфраструктуре у насељеним местима, оспособљавање основне уличне мреже;
- конципирање и остваривање јавног путничког превоза;
- развој бицикличког саобраћаја;
- повезивање друмске инфраструктуре са осталим видовима саобраћаја;
- резервисање простора за планиране саобраћајнице;
- подизање нивоа услуге саобраћајно-транспортног система;
- унапређење и постизање ефикасне институционалне координације.

Циљеви развоја железничког саобраћаја су:

- повећање конкурентске способности подизањем нивоа квалитета услуге у превозу путника и робе, која ће омогућити рационалну прераспodelу на све видове саобраћаја;
- усклађен развој са плановима суседних земаља и Европе као целине, смањење граничних препрека, повећање транзита, а тиме и економске добити;
- развојем еколошки повољног вида транспорта допринети заштити животне средине и смањењу екстерних трошкова;
- повећање нивоа безбедности саобраћаја и сигурности објеката, путника и робе;
- развој према потребама и захтевима корисника железничких услуга усклађен са другим садржајима и корисницима простора;
- створити услове за ефикасно и економски рационално функционисање и пословање.

Циљеви развоја водног саобраћаја су:

- уједначавање карактеристика пловних путева и транспортне инфраструктуре и достизање нивоа развоја у државама чланицама Европске Уније;
- развој терминала мултимодалног транспорта у лукама и њихово укључивање и интеграција у националну и међународну саобраћајну мрежу;
- умањење значаја границе на Дунаву - слободна пловидба Дунавом;
- развој путничког саобраћаја;
- развој наутничког туризма.

Циљеви развоја ваздушног саобраћаја су:

- дефинисање планова активности и убрзан рад на плановима и пројектима ради искоришћења постојећих ресурса и развоја инфраструктуре неопходне за организовање ваздушног саобраћаја на вишем нивоу од постојећег.

Циљеви развоја мултимодалног транспорта су:

- развој терминала мултимодалног транспорта (контејнерски, Ro/Ro, *Hucke-pack*) и њихова интеграција у националну и међународну саобраћајну мрежу;
- рационална употреба капацитета грана и чворова саобраћајних мрежа и возних средстава.

3.4.2. Водопривреда и водопривредна инфраструктура

Циљеви развоја водопривреде и водопривредне инфраструктуре су:

- доношење Стратегије газдовања водама у АП Војводини;
- израда Водопривредне основе Војводине (ВОВ);
- усаглашавање и хармонизација законских и институционалних основа у свим областима водопривреде са захтевима директива ЕУ о водама;

- ревитализација и изградња нових канализационих система за одвођење употребљених вода насеља и индустрије;
- ревитализација и изградња, према савременим технолошким принципима, постројења за пречишћавање употребљених вода (ППОВ) насеља и индустрије;
- спровођење мера контроле емисије из расутих и других извора загађења са циљем побољшања квалитета воде у водотоцима;
- ревитализација и реконструкција система за одвођење унутрашњих атмосферских вода са пољопривредних и других површина;
- изградња и ревитализација регионалних система (Бачка, Банат и Срем) за обезбеђење воде за наводњавање, технолошке потребе индустрије и друге садржаје;
- доградња, реконструкција и ревитализација хидросистема ДТД;
- изградња, реконструкција и санација објеката за одбрану од спољних вода, одбрана од поплава;
- сарадња са околним земљама (Хрватска, Мађарска и Румунија) на успостављању регионалне политике у области воде.

3.4.3. Енергетика и енергетска инфраструктура

Циљеви развоја у области енергетике су:

- обезбеђивање интерконективних трансграничних веза;
- технолошка модернизација енергетских објеката;
- реконструкција, ревитализација и модернизација постојеће инфраструктуре;
- изградња нове инфраструктуре и производних енергетских капацитета;
- повећање сигурности напајања корисника електропреносног система, повећање поузданости рада преносног система и смањење губитака у преносном систему;
- смањење потрошње финалне енергије;
- обезбеђивање услова за унапређење енергетске ефикасности у обављању енергетске делатности (у производњи и преносу) и потрошњи енергије у свим енергетским секторима;
- супституција електричне енергије за добијање топлотне енергије другим енергентима;
- развој централизованих система снабдевања топлотном енергијом, посебно на бази локалних горива (отпаца бомасе, и др.);
- изградња когенерационих објеката за комбиновану производњу електричне и топлотне енергије;
- смањење штетних утицаја;
- изградња магистралних и разводних гасовода;
- побољшање рада и поузданости постојеће магистралне и разводне гасоводне мреже;
- повећање производње сирове нафте и природног гаса путем концесија у земљи и из иностранства;
- изградња система продуктовода и нафтовода;
- функционално коришћење и штедња необновљивих ресурса;
- изградња подземног складиште гаса Банатски Двор до пуног капацитета;
- дефинисање трасе паневропског нафтовода;
- дефинисање трасе гасовода јужни ток;
- дефинисање трасе продуктовода;
- дефинисање траса разводне гасоводне мреже.

Циљеви развоја обновљивих извора енергије (ОИЕ) су:

- истраживање енергетског потенцијала ОИЕ (хидро, ветар, сунце, биомаса, геотрмална);
- утврђивање технички искористивог потенцијала ОИЕ;
- утврђивање просторних зона за изградњу ветроелектрана и соларних електроелектрана;
- утврђивање-иновирање хидроенергетског потенцијала и локација за изградњу малих хидроелектрана;
- отварање тржишта биомасе;
- обезбеђивање фондова за реализацију;

- промоција и подстицање примене ОИЕ на регионалном и локалном нивоу;
- утврђивање базе података о свим обновљивим изворима са њиховим потенцијалима и активностима у којима би могли бити коришћени;
- укључивање свих интересних група (локалне управе, становништва, стручне јавности инвеститора и невладиних организација) у процесе имплементације програма обновљивих извора енергије;
- међуинституционална сарадња ради дефинисања заједничких опредељења.

3.4.4. Телекомуникације и информациони системи

Циљеви развоја у области телекомуникација и информационих система су:

- потпуна дигитализација телекомуникационе инфраструктуре;
- обезбеђивање ефикасног приступа информацијама и знању;
- уравнотежен развој на подручју целог региона;
- развој широкопојасне мреже на целом подручју;
- увођење савремених телекомуникационих услуга;
- повећање броја претплатника фиксне телекомуникационе мреже и достизање пенетрације од око 42%;
- достизање просечног нивоа развијености телекомуникација у ЕУ;
- потпуно укидање двојника;
- развој приступне мреже одређеног квалитета;
- повећање пенетрације интернет корисника од преко 30%;
- повећање пенетрације широкопојасних услуга;
- широкопојасни приступ мрежи сваком привредном субјекту, државним установама и организацијама и грађанима који то затраже;
- универзални сервис сваком домаћинству;
- снимање стања постојеће инфраструктуре и израда урбанистичких планова за коридоре телекомуникационе мреже у сарадњи са локалном самоуправом;
- изградња широкопојасних метрополитен мрежа и свим већим центрима у АП Војводини;
- реализација пилот мреже најновије генерације на територији АП Војводине, којом би се подстакло развој нових технологија;
- модернизација фиксне мреже и омогућавање пружања мултимедијалних услуга (КДС, интернет);
- обезбеђивање јавних терминала за приступ интернету (јавним установама, школама, библиотекама, аутобуским и железничким станицама, домовима здравља, месним заједницама, поштама и др.);
- овећење бежичне телекомуникационе мреже за ретко насељена и удаљена подручја и насеља, као и садржаје ван насеља;
- повећање квалитета услуга мобилних телекомуникација у свим условима;
- најмање по један мобилни прикључак сваком грађанину;
- повећање процента покривености простора коришћења услуга мобилних телекомуникација и достизање пенетрације од око 97%;
- потпуна дигитализација радиодифузије;
- доступност најмање седам радио-ТВ канала, у дигиталном облику, до сваког становника;
- подизање нивоа и унапређење квалитета поштанских услуга;
- достизање стандарда квалитета поштанских услуга прописаних у ЕУ;
- формирање и примена адресног кода;
- примена европских стандарда у области сигурности и безбедности.

3.5. ЖИВОТНА СРЕДИНА, ПРЕДЕЛИ, ПРИРОДНА И КУЛТУРНА ДОБРА

3.5.1. Заштита и унапређење животне средине

Циљеви заштите животне средине су:

- еколошка одрживост као основни принцип просторног развоја АП Војводине;
- израда интегралног катастра загађивача на територији АП Војводине, као дела интегралног катастра загађивача Републике Србије;
- успостављање оптималне мреже мониторинг станица за ваздух, воду и земљиште на територији АП Војводине;
- рационално коришћење природних ресурса, уз фаворизовање коришћења обновљивих извора енергије;
- побољшање енергетске ефикасности и постепена оријентација ка обновљивим изворима енергије;
- фаворизовање чистих "greenfield" технологија и замена старих дотрајалих технологија;
- смањење климатских промена минимизацијом емисије гасова са ефектом стаклене баште путем модернизације индустрије, изградње комуналне инфраструктуре и применом концепта одрживог саобраћаја;
- очување еколошке функције слободног простора на територији АП Војводине, због његовог значаја за воду, ваздух и земљиште, као и биљни и животињски свет, и очување биодиверзитета;
- стварање повољних микроклиматских услова на територији АП Војводине повећањем површина под шумама и ваншумским зеленилом (садња заштитних појасева у оквиру пољопривредног земљишта, каналске и саобраћајне инфраструктуре);
- примена концепта одрживе, органске пољопривреде;
- стварање услова за пренамену и заштиту постојећих деградираних простора;
- предtretман и пречишћавање свих отпадних вода (комуналних и индустријских), ради одржавања квалитета воде у реципијентима;
- снабдевање свих корисника (становништва и индустрије) потребном количином квалитетне воде за пиће;
- санација, рекултивација и рехабилитација еколошки наугроженијих подручја, као и свих неуређених и непрописно лоцираних неуређених одлагалишта отпада на територији АП Војводине, као и других других деградираних простора;
- гасификација свих насеља у АП Војводини у циљу заштите ваздуха као природног ресурса;
- санитарно депоновање комуналног и нетоксичног индустријског отпада у складу са Стратегијом управљања отпадом за период 2010-2019. године, Законом о управљању отпадом и важећим правилницима;
- одлагање отпада животињског порекла у складу са Законом о ветеринарству;
- функционално повезивање са земљама у окружењу уз подршку локалним и регионалним јединицама за прекограничну сарадњу у контексту заштите животне средине;
- стална едукација грађана и подстицање развоја еколошке свести.

3.5.2. Управљање отпадом

Циљеви у области управљања отпадом су:

- усаглашавање прописа са ЕУ директивама и доношење регионалних и локалних планова управљања отпадом;
- изградња регионалних центара за управљање комуналним отпадом на основу рационалног просторног концепта управљања отпадом и у складу са принципима одрживог развоја;
- успостављање система за управљање посебним токовима отпада (отпадне батерије и акумулатори, отпадна уља, отпадне гуме,

- неупотребљива возила, медицински отпад, отпад животињског порекла и др.);
- промоција и подстицање кућног компостирања због специфичности насеља у АП Војводини и промоција рециклаже и поновног искоришћења отпада ради очувања природних ресурса и животне средине;
- затварање и санација постојећих неуређених депонија, ремедијација контаминираних локација опасног отпада и ревитализација простора.

3.5.3. Заштита и уређење предела

Циљеви заштите и уређења предела су:

- очување изворних одлика и диверзитета предела;
- заштита и очување природних предела кроз активности, програме и пројекте очувања биодиверзитета и заштићених природних добара;
- заштита и очување културних (руралних и урбаних) предела са стварањем нових препознатљивости које не угрожавају идентитет;
- очување морфологије, структуре, унутрашње и спољашње физиономије (силуете) руралних и урбаних насеља;
- реализација нове изградње која је усаглашена са традицијом руралних и урбаних насеља;
- очување и унапређење слике урбаног предела, односно градова, кроз наглашавање идентитета његових посебно важних делова, промоцију културних вредности, креирање нових вредности и спречавање непланске и дивље градње;
- ревитализација нарушених природних и културних предела;
- промоција природних и културних предеоних одлика АП Војводине и њихова интеграција у европске системе;
- рационално и одрживо коришћење ресурса предела без деградације и загађивања животне средине и предеоног идентитета;
- јачање регионалног и локалног идентитета предела АП Војводине кроз очување и заштиту свих природних и културних одлика;
- успостављање процедуре за укључивање јавности, покрајинске и локалних власти у одређивању и примењивању предеоних политика;
- јачање свести о значају, очувању и заштити предела, кроз програме информисања и едукације;
- подстицање развоја оних облика туризма који се базирају на промоцији и презентацији изворних елемента природних и културних предела и који подстиче њихову заштиту.

3.5.4. Заштита природних добара и биодиверзитета

Циљеви заштите природних добара и биодиверзитета су:

- повећање површине под заштићеним подручјима, успостављање националне еколошке мреже (чији део представља еколошка мрежа АП Војводине) и идентификација подручја за европску еколошку мрежу;
- унапређење/осавремењивање планова управљања и јачање оспособљености управљача заштићених подручја; номинација и проглашење заштићених подручја од међународног значаја; увећање бројности популација ретких и угрожених врста и реинтродукција ишчезлих;
- спровођење мера (конзервације, санације-ревитализације и рекултивације, и др.) и режима заштите и мониторинга стања заштићених подручја;
- заснивање информационог система заштићених подручја;
- унапређење система финансирања заштите природе и управљања заштићеним подручјима.

3.5.5. Заштита, уређење и унапређење културних добара

Циљеви заштите у области културних добара су:

- промовисање свести о заједништву и идентитету у локалним заједницама богатим културним наслеђем;
- заштита и очување старих структура и стилова кроз строгу контролу просторних промена и естетских стандарда;
- повећање конкурентности културног подручја, културног предела или историјског језгра као инвестиционе локације. Привлачење нових "унутрашњих" улагања путем појачаног маркетинга и употребом разних логистичких подршки;
- модернизација урбане структуре и промовисање маркетиншких смерница за уклапање нових архитектонских форми, које су знатно слободније, флексибилније и одговарајуће тржишту, али се хармонично повезују са културним наслеђем;
- стварање нових и снажних визија о културном диверзитету наслеђа, као симболу економске и политичке моћи, путем коришћења новог, усаглашеног језика урбаних и руралних форми и стварањем нове скале вредности укупног фонда непокретних културних добара.

3.5.6. Заштита од елементарних непогода и технолошких удеса

Циљеви заштите од елементарних непогода и технолошких удеса су:

- утврђивање зона потенцијалних ризика и вероватноће јављања елементарних непогода на основу просторно – временске анализе;
- планирање превентивних мера и активности у контексту очекиване природне непогоде или техничко-технолошког удеса;
- приправност за потенцијалну манифестацију непогоде или удеса;
- планирање локација нових постројења и траса транспорта опасних материја у складу са претходно утврђеном повредивошћу простора, са приоритетом очувања здравља становништва, природних и створених вредности